

Litigious Love:
Same-sex Couples and
Mediation in the European Union

Funded by the Civil Justice
Programme of the
European Union

AZ AZONOS NEMŰ PÁROK JOGVITÁINAK MEDIÁCIÓJA

Egy kutatás tapasztalatai

Dombos Tamás

*A kisebbségi és interkulturális mediáció szerepe
és lehetőségei Magyarországon
Budapest, 2016. január 23.*

A KUTATÁS HÁTTERÉRŐL

- „*Litigious Love*” – *Az azonos nemű párok és a mediáció az Európai Unióban*
- 2014. március – 2015. szeptember
- Európai Bizottság támogatásával
- Olaszország, Egyesült Királyság, Horvátország, Bulgária, Magyarország
- célok:
 - jogi környezet feltárása: azonos nemű párok elismerése, mediáció
 - mediáció gyakorlatának megismerése
- módszerek:
 - jogszabályelemzés
 - esetelemzés
 - interjúk: mediátorok, bírák, ügyvédek, párok
 - képzések: 2 nemzetközi konferencia, magyar képzés (26 fő)

KUTATÁS EREDMÉNYEI

Kutatás háttere

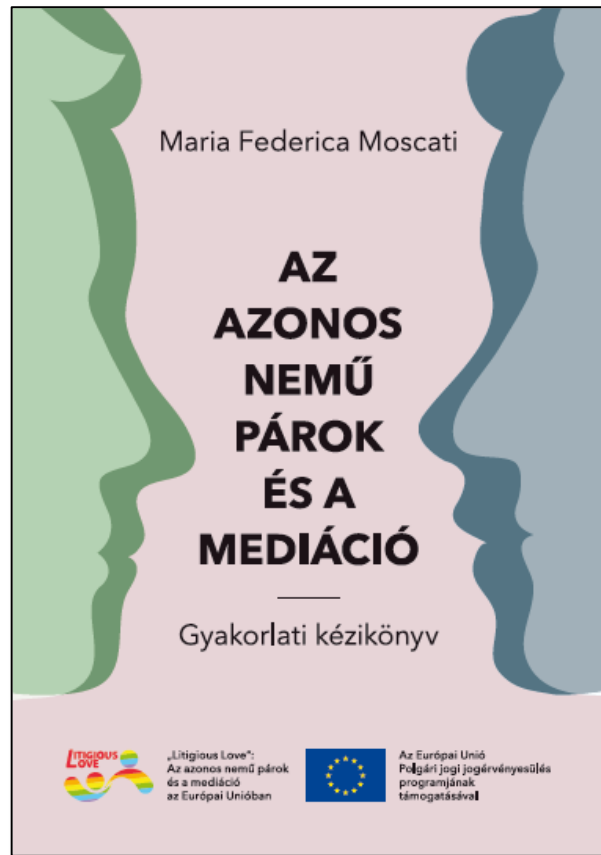
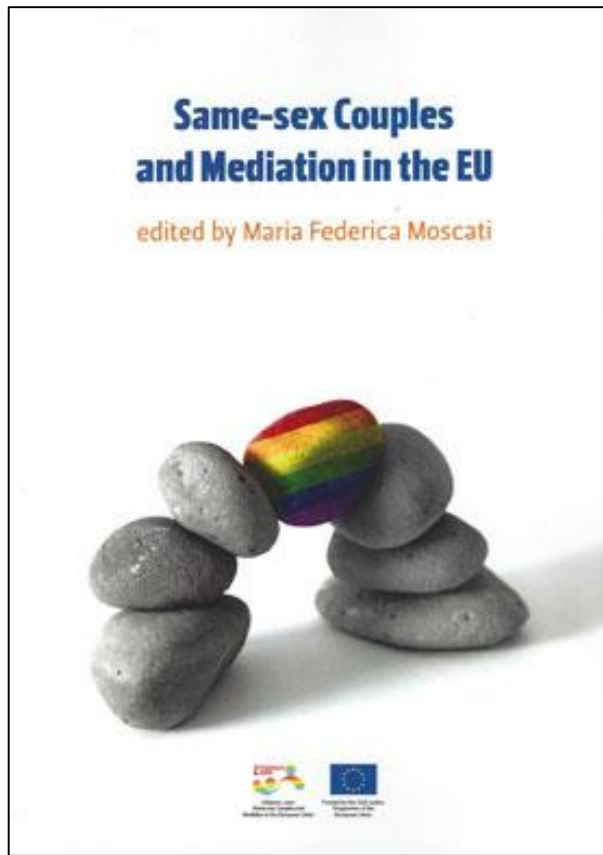
Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

NEMZETKÖZI EREDMÉNYEK: VITÁK FORRÁSA

- vagyonmegosztás (válás)
- örökösödés (származási család, korábbi heteró partner / gyerek, több partner)
- szülőség (donorral, szülők között)
- nyitott párkapcsolat
- elhidegülés
- előbújás
- szexuális irányultság / nemi identitás kifejezése
- transz emberek tranzíciója
- túlzó elvárások a jogi keretek kapcsán
- HIV/AIDS
- alkohol- és kábítószerfüggőség

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

NEMZETKÖZI EREDMÉNYEK: SAJÁTOSSÁGOK

- jogi szabályozottság hiánya / eltérés a különmemű pároktól
- bizalmatlanság az állami jogérvényesítési fórumokkal szemben
- sajátos hatalmi egyenlőtlenségek:
 - önfogadás, felvállalás szintje
 - családi támogatás megléte v. hiánya
 - vérszerinti v. szociális szülő
- résztvevő felek nagyobb száma
- megelőző mediáció: előzetes megállapodás
- internalizált homofóbia
- nemzetközi vetületű ügyek nehézségei

JOGI KÖRNYEZET

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

- alapvető jogi környezet biztosított:
 - azonos nemű párok bejegyzett élettársi kapcsolata: valamennyi házassággal járó jog, kivéve névviselés, gyerekvállalás
 - élettársi kapcsolat: azonos és különemű párok azonos módon szabályozva, kivéve mesterséges megtermékenyítés, közvetetten tartás
 - gyerekvállalás: tartási kötelezettség párkapcsolat alatt, válás esetén kapcsolattartás igen, tartás nem
 - közvetítés: külön törvény, egyértelmű ösztönzés (bírói ajánlás, pénzügyi ösztönzők, kötelezés csak közös gyereknél)
- jogi lehetőségekkel nem élnek az érintettek:
 - nagyon kevesen létesítenek bejegyzett élettársi kapcsolatot
 - nagyon kevesen vannak vele tisztában, hogy élettársként is vannak jogaik
 - nagyon kevesen használják a mediációt

PÁRKAPCSOLATI FORMÁK

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

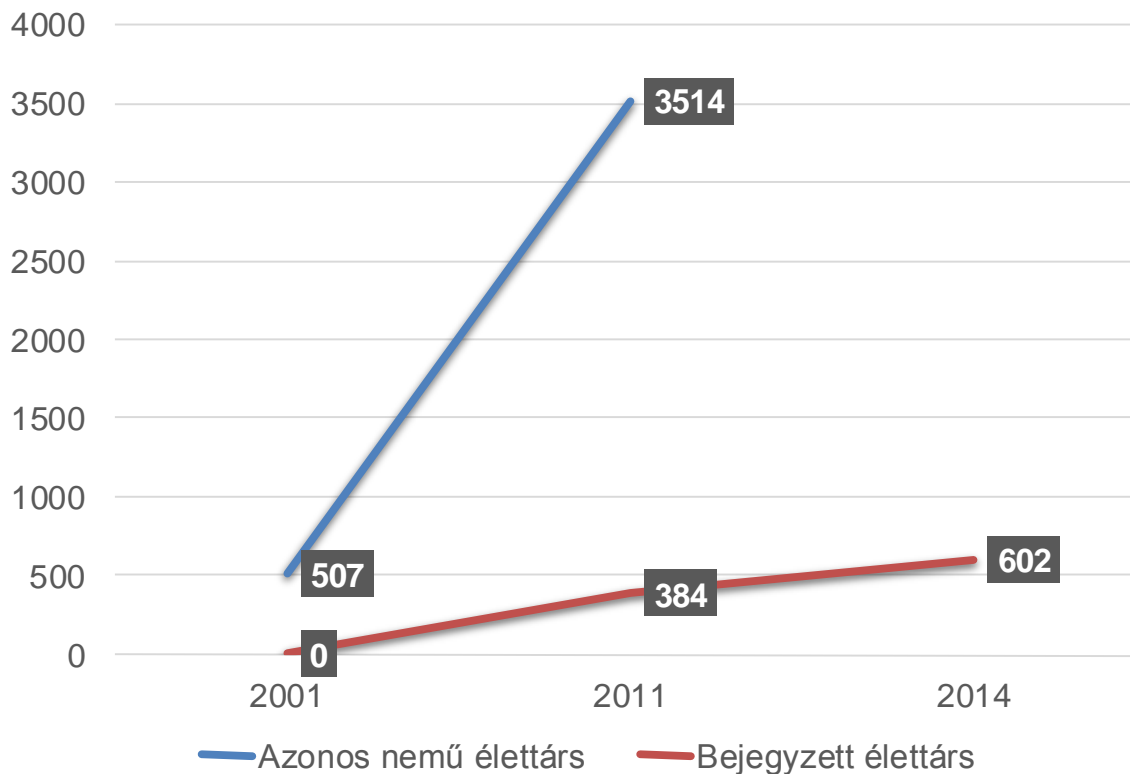
Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

Azonos nemű párkapcsolatok a hivatalos statisztikákban

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

PÁRKAPCSOLATI FORMÁK

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

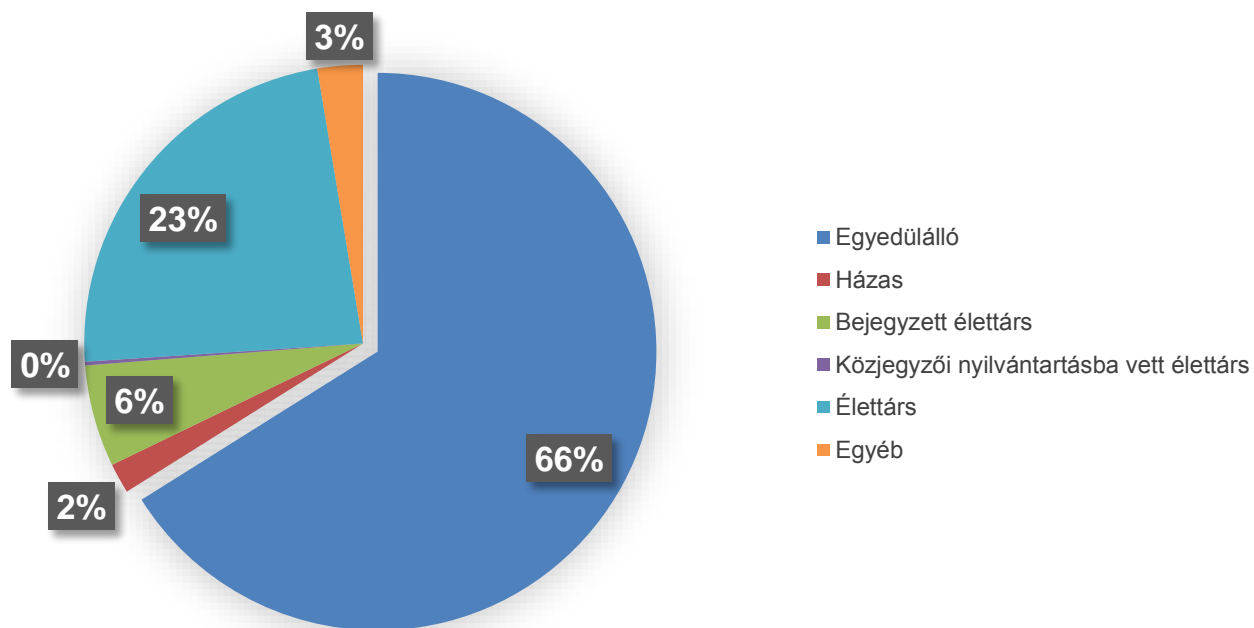
Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

Családi állapota (azonos nemű párjával él)

Forrás: LMBT Kutatás 2010

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

MAGYAR EREDMÉNYEK

- informális párkapcsolati formák (be nem jegyzett élettársi kapcsolat, közös bejelentkezés hiánya, látogató partnerkapcsolat (LAT)) túlsúlya
- nem vérszerinti szülő elismerésének hiánya
- válás kulturálisan bevett normáinak hiánya
- nagyobb szabadság a kreatív vitarendezésben
- nehezen beszélnek kapcsolatukról és érzéseikről
- nagyfokú érzékenység

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

A HÉTVÉGI GAZDI

- 1.5 év hosszú lesbikus párkapcsolat
- verbális abúzus: többszöri szakítás
- bántalmazó partner pénzügyileg támogatta munkanélküli partnerét
- véglegesen a szakítás mellett döntenek
- támogatásként adott pénzt a volt partner visszaköveteli, fizetési menetrendben nem tudnak megegyezni
- nagy kérdés: közösen nevel kutya elhelyezése és láthatása
- részletes megállapodás:
 - láthatás gyakorisága, hossza
 - kapcsolattartás módja
 - új partner szerepe

A SZERÉNY HÁZTARTÁSBELI

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

- 8 évig tartó meleg párkapcsolat (17 és 28 évesen találkoznak)
- idősebb partner: nagyon gazdag vállalkozó, fiatalabb partnere segít a vállalkozás elindításában, elhagyja a céget mert az idősebb partner fél párkapcsolatuk kiderülésétől
- fiatalabb partner: rosszul fizető állás, háztartás vezetése; idősebb partner sokat utazik
- fiatalabb rájön, hogy az utazások alatt rendszeresen megcsalta, alapvető bizalom megrendül, szakítanak
- idősebb lakást akar venni a fiatalabbnak, de ő nem akarja (lefizetésnek érzi)
- megállapodás:
 - új lakást vesznek
 - részben az idősebb fizeti, részben kölcsön a fiatalabbnak

A JÓSZÍVŰ MOSTOHA

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

- kétgyerekes (3 és 6 évesek) elvált nő lesbikus párkapcsolatot létesít
- 7 évig együtt vannak, a gyerekek mindkettőjükre anyaként tekintenek
- nincs jog se a tartásdíjra, se a kapcsolattartásra
- megállapodás: úgy tekintenek a gyerekekre, mintha közös lenne, nézeteltérés a tartásdíj összegéről (130e v. 80e Ft)
- heteró pároknál használt technika: mik a költségek?
- megállapodás: agreement:
 - rendszeres láthatás
 - 105e Ft + tandíj minden második évben

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

SE HÁZ, SE GYEREK?

- 10 évig együttélő lesbikus pár
- örökbefogadás mellett döntenek: jogi korlátok miatt csak az egyikőjük lesz örökbefogadó
- örökbefogadó nevére vesznek házat: nagyobb esély az örökbefogadási eljárás során
- örökbefogadás után egy évvel a nem örökbefogó anyuka a szakítás mellett dönt
- félelmek: kapcsolattartási jog elvesztése vs. ház elvesztése, pénzügyi nehézségek
- megállapodás:
 - kapcsolattartás biztosítva
 - nincs gyerektartás, de nem formál igényt a házra

Kutatás háttere

Nemzetközi kutatási
eredmények

Magyar jogi környezet

Magyar kutatási
eredmények

Esettanulmányok

Dilemmák

DILEMMÁK

- mediátor személyes érintettsége
 - kulturális kompetencia, mélyebb ismeretek
 - egyéni bevonódás, saját tapasztalat általánosítása
- jogviták „privatizálása”
 - igazságszolgáltatás nem találkozik a problémákkal
 - jogalkotói problématudatosság hiánya
 - jogi reformok akadályai
- korrekciós mechanizmusok hiánya
 - homofób vagy transzfób bíró: tárgyalás, ítélet nyilvánossága; fellebbezés; etikai eljárás
 - mediátor: ? (új mediátor)
- jogtudatosság hiányának torzító hatása
 - informált döntéshozatal
 - heteró párok: alapvetően tisztában vannak, „mi jár”
 - mediátor mint jogi felvilágosító?
 - szerepkonfliktus
 - kompetenciahatárok
 - jogi keretezés befolyásolja az ügyfeleket

KÉRDÉSEK

tdombos@hatter.hu

<http://www.hatter.hu/litigiouslove>

